Lietvedības Nr. KA03-0153-24
ECLI:LV:LAAT:2024:0814.19030017723.5.S

Latgales apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Tiesa šādā sastāvā
tiesas sēdes priekšsēdētāja Dagmāra Skudra,
tiesneši Andris Zutis un Igors Raciņš,
piedaloties prokurorei Gintai Viļumai,
atklātā tiesas sēdē apelācijas kārtībā iztiesāja krimināllietu saistībā ar Dienvidlatgales prokuratūras virsprokurora vietnieka Dz.Zaikovska apelācijas protestu par Latgales rajona tiesas 2024.gada 7.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Latgales rajona tiesas spriedumu /pers. D/, personas kods /personas kods/, atzīts par vainīgu un sodīts par Krimināllikuma 221.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu ar sabiedrisko darbu uz 180 stundām.

[1.2]Latgales rajona tiesa spriedumā atzina, ka /pers. D/ nelikumīgi uzglabāja un pārvietoja alkoholiskos dzērienus lielā apmērā šādos apstākļos: /pers. D/ no pirmstiesas izmeklēšanā precīzi nenoskaidrota laika līdz 2023.gada 22.jūnijam aptuveni plkst.13.50 dzīvoklī /adrese A/, divās polimēra materiāla pudelēs uzglabāja alkoholiskos dzērienus - kopā 10,55 litrus etilspirta ar gaistošo piemaisījumu (1- propanols) ar stiprumu (spirta saturu) 96,4 %, kas satur 10,17 litrus absolūtā spirta. Turklāt /pers. D/ 2023. gada 22. jūnijā aptuveni plkst. 13.50 pa Baznīcas ielu Daugavpilī, ar transportlīdzekli "BMW 525", valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, pārvadāja alkoholiskos dzērienus, kas iepakoti polimēra materiāla pudelē un polimēra materiāla kannā, - kopā 33,4 litrus etilspirta ar gaistošo piemaisījumu (1-propanols) ar stiprumu (spirta saturu) 96,4 %, kas satur 32,197 litrus absolūtā spirta. /pers. D/, uzglabājot un pārvadājot iepriekšminētos alkoholiskos dzērienus, kuri nebija marķēti ar Latvijas Republikas akcīzes nodokļa markām un par kuriem likumā noteiktajā kārtībā nebija samaksāts akcīzes nodoklis, pārkāpa likuma "Par akcīzes nodokli" 3.panta pirmās daļas 5.punktu un sesto daļu, jo spirts ir apliekams ar akcīzes nodokli; šī likuma 33. panta otro daļu, kurā cita starpā noteikts, ka Latvijas Republikā aizliegts uzglabāt un pārvietot akcīzes preces, par kurām nav samaksāts akcīzes nodoklis; šī likuma 33.panta trešo daļu, no kuras cita starpā izriet, ka Latvijas Republikā aizliegts uzglabāt un pārvietot alkoholiskos dzērienus, kas nav marķēti ar akcīzes nodokļa markām. Tādā veidā /pers. D/ nelikumīgi uzglabāja un pārvietoja kopā 43,95 litrus alkoholisko dzērienu, kuri satur 42,367 litrus absolūtā spirta, kas atbilstoši likuma "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 20.[1] panta pirmajai daļai, ir liels apmērs, jo sasniedz 20 litrus absolūtā spirta.

Šādas /pers. D/ darbības pirmās instances tiesa kvalificēja atbilstoši Krimināllikuma 221. panta trešajai daļai.

[2] Par Latgales rajona tiesas spriedumu apelācijas protestu iesniedza Dienvidlatgales prokuratūras virsprokurora vietnieks Dz.Zaikovskis.

[2.1] Prokurors uzskata, ka Latgales rajona tiesas spriedums ir nepamatots un atceļams daļā par noteikto pamatsodu tā mīkstuma dēļ. /pers. D/ apsūdzēts par to, ka nelikumīgi uzglabāja un pārvietoja alkoholiskos dzērienus lielā apmērā, ar ko izdarīja smagu noziegumu, kas paredzēts Krimināllikuma 221.panta trešajā daļā. Prokurore tiesas debatēs, motivējot viedokli par piemērojamo soda veidu un mēru, lūdza noteikt /pers. D/ pamatsodu par Krimināllikuma 221.panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu – brīvības atņemšana uz pieciem mēnešiem. Latgales rajona tiesa, nosakot apsūdzētajam soda veidu, nav pietiekami izvērtējusi noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, kā arī vainīgā personību.

[2.2] Izvēloties soda veidu, jāņem vērā, ka Krimināllikuma 221.panta trešajā daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums ir smags noziegums, kas vērsts pret tautsaimniecības interesēm akcīzes preču – alkoholisko dzērienu aprites jomā. Noziedzīgo nodarījumu raksturo tas, ka apsūdzētais neaprobežojās tikai ar vienu konkrētā panta dispozīcijā aprakstīto darbību, bet veica gan uzglabāšanu, gan pārvietošanu. Turklāt jāņem vērā, ka spirta apjoms – 42,367 litri – vairāk kā divas reizes pārsniedz liela apmēra minimālo robežu. Līdz ar to secināms, ka apsūdzētā izdarītajam noziedzīgajam nodarījumam piemīt augsta kaitīguma pakāpe.

Personību raksturojošām ziņām ir svarīga nozīme, lemjot par vainīgajam piespriežamo kriminālsoda veidu un mēru. Uzmanība jāpievērš arī tādu faktu analīzei, kuri raksturo izdarīto noziedzīgo nodarījumu, nodarījuma sekas, cietušajiem radīto kaitējumu, valsts un sabiedrības interešu apdraudējumu. /pers. D/ iepriekš ir piecas reizes kriminālsodīts, no kurām trīs reizes sodīts ar sabiedrisko darbu par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar nelikumīgu akcīzes preču apriti. Izskatāmajā lietā viņš atzīstams par nesodītu, jo sodāmības jau ir dzēstas, tomēr minētie fakti raksturo /pers. D/ personību un to, ka viņš nav spējis adekvāti novērtēt iepriekšējo sodu jēgu, mērķi un tiesiskās sekas. Ņemot vērā minēto, secināms, ka iepriekš piemērotais soda veids – sabiedriskais darbs – nebija efektīvs un neatturēja apsūdzēto no jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanas. Tādēļ vieglāka soda noteikšana nespēs pietiekami efektīvi nodrošināt soda mērķa sasniegšanu, tajā skaitā apsūdzētā atturēšanu no jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas, kā arī ir jāpanāk, lai apsūdzētais apzinās, ka sods ir nenovēršams par katru noziedzīgo darbību un nosakāmā soda smagums ir atkarīgs tikai un vienīgi no paša apsūdzētā izvēlētiem uzvedības modeļiem un rīcības.

Krimināllikuma 221.panta trešās daļas sankcija paredz brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem, īslaicīgu brīvības atņemšanu, probācijas uzraudzību, sabiedrisko darbu vai naudas sodu, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

[2.3] Soda veids, kuru /pers. D/ noteica tiesa – sabiedriskais darbs uz 180 stundām, prokurora ieskatā nav samērīgs ar izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu un neatbilst soda mērķim. Taisnīga soda noteikšanas principi ir samērīgums un individualitāte, kas tieši izriet no Krimināllikuma 46.panta noteikumiem. Augstākās tiesas Senāta nolēmumos vairākkārt izteiktas atziņas, ka nesamērīgi mīksta soda noteikšana nesasniegs soda mērķi – sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, jo šādā gadījumā vainīgā persona netiks pakļauta soda piespiedu ietekmei un ar

to saistītajiem ierobežojumiem tādā mērā, kas atbilstu izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturam un radītajam kaitējumam. Šādas situācijas neveicina arī soda prevencijas uzdevuma izpildi, jo nenostiprina ne vainīgās personas, ne citu personu pārliecību par nepieciešamību pildīt likumus un atturēties no noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas. Pirmās instances tiesa, piespriežot /pers. D/ pamatsodu – sabiedrisko darbu, nav pilnvērtīgi un vispusīgi izvērtējusi izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu, kā arī apsūdzētā personības atbilstību šāda soda veida noteikšanai. /pers. D/ piespriestais soda veids neveicinās sodītās personas resocializāciju un to, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no šādu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. Prokurora ieskatā konkrētajā gadījumā pamatsoda veidam ir jābūt saistītam ar brīvības atņemšanu. Lietā nav panākts taisnīgs krimināltiesisku attiecību noregulējums. Uzskata, ka Latgales rajona tiesa nepilnīgi izvērtēja Krimināllikuma 46.panta otrajā daļā paredzētos nosacījumus, kas ņemami vērā nosakot soda veidu /pers. D/, līdz ar to spriedums ir atceļams daļā par pamatsoda veida noteikšanu.

Ņemot vērā minēto, /pers. D/ ir nosakāms tāds pamatsoda veids un mērs, kādu lūdza noteikt prokurore pirmās instances tiesā, proti, brīvības atņemšana uz pieciem mēnešiem.

[2.4] Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 549.-552.pantu, 563.panta pirmās daļas 3.punktu, prokurors lūdz atcelt Latgales rajona tiesas 2024.gada 7.marta spriedumu krimināllietā /pers. D/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 221.panta trešās daļas par noteikto pamatsodu un taisīt jaunu nolēmumu šajā daļā. /pers. D/ noteikt pamatsodu par Krimināllikuma 221.panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu – brīvības atņemšana uz pieciem mēnešiem. Pārējā daļā Latgales rajona tiesas 2024.gada 7.marta spriedumu atstāt negrozītu.

[3] Apelācijas instances tiesas sēdē prokurore G.Viļuma iesniegto apelācijas protestu uzturēja.

Apsūdzētais apelācijas protestam nepiekrita un lūdza to noraidīt, bet pirmās instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Motīvu daļa

[4] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi apelācijas protesta motīvus, Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas protests daļēji ir apmierināms, un pirmās instances tiesas spriedums atceļams daļā par soda noteikšanu /pers. D/ par Krimināllikuma 221.panta trešajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanā, taisot šajā daļā jaunu spriedumu.

[4.1] Pirmās instances tiesa, piespriežot /pers. D/ pamatsodu – sabiedrisko darbu, nav pilnvērtīgi un vispusīgi izvērtējusi izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu, kā arī apsūdzētā personības atbilstību šāda soda veida noteikšanai. /pers. D/ piespriestais soda veids neveicinās sodītās personas resocializāciju un to, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no šādu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. Arī apelācijas instances tiesas ieskatā konkrētajā gadījumā pamatsoda veidam ir jābūt saistītam ar brīvības atņemšanu. Krimināllikuma 46.panta pirmā daļa reglamentē, ka sodu nosaka tādā apmērā, kādu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu paredz šā likuma Sevišķās daļas attiecīgā panta sankcija, ievērojot šā likuma Vispārīgās daļas noteikumus. Saskaņā ar Krimināllikuma 46.panta trešo daļu, soda mēru ietekmē atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi. Latgales rajona tiesa spriedumā par /pers. D/ atbildību mīkstinošu apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 1.punktu, atzina vaļsirdīgu atzīšanos un izdarītā nožēlošanu, atbildību pastiprinoši apstākļi apsūdzētajam netika konstatēti. Prokurora pieprasīto sodu brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem, apelācijas instances tiesa atzīst par samērīgu un atbilstošu izdarītā nozieguma raksturam, nodarītajam kaitējumam, arī ņemot vērā, ka apsūdzētajam ir konstatēts atbildību mīkstinošs apstāklis-savas vainas atzīšana un izdarītā nožēlošana. Apsūdzētā atbildību pastiprinoši apstākļi /pers. D/ netika konstatēti.

[4.2] Vienlaikus ņemot vērā, ka /pers. D/ sodāmības ir dzēstas, nav ziņu par to, ka viņš būtu izdarījis citus likumpārkāpumus, radītos zaudējumus viņš ir atlīdzinājis, līdz ar to ir pamats pārliecībai, ka viņš nav tik bīstams sabiedrībai, lai viņu izolētu no sabiedrības soda izciešanai, kā arī ir pamats uzskatīt, ka apsūdzētais, sodu neizciešot, turpmāk likumpārkāpumus neizdarīs, tāpēc ņemot vērā šos apstākļus, apelācijas instances tiesa uzskata, ka ir, iespējams, piemērot Krimināllikuma 55.panta pirmās un otrās daļas nosacījumus. Piespriesto sodu neizpildīt, ja notiesātais pārbaudes laikā neizdarīs jaunus likumpārkāpumus, nepārkāps sabiedrisko kārtību un izpildīs krimināsodu izpildi reglamentējošā likumā paredzētos un Valsts probācijas dienesta noteiktos pienākumus. Latvijas Sodu izpildes kodeksa 155.panta pirmajā daļā noteikti pienākumi, kas ir obligāti jebkurai nosacīti notiesātai personai no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz pat pārbaudes laika beigām, nodrošinot soda mērķa sasniegšanu. Valsts probācijas dienests, kas īsteno soda piespiedu ietekmi nosacītas notiesāšanas gadījumā, ir tiesīgs noteikt apsūdzētajam kā nosacīti notiesātajam arī citus pienākumus, ņemot vērā notiesātās personas izpētē konstatēto, lai panāktu, ka noziegumu izdarījusī persona ne tikai atzīst, bet arī pieņem savu atbildību par izdarīto, kā arī izrāda ne tikai gatavību problēmas risināt, bet arī prot to darīt. Valsts probācijas dienesta rīcībā ir probācijas programmas, kas sniedz iespēju strādāt ar nosacīti notiesātas personas domāšanas, attieksmes un uzvedības maiņu, lai palīdzētu notiesātajam analizēt dažādu dzīves situāciju cēloņu un seku sakarības, mazinātu domāšanas kļūdas un riskus notiesātās personas dzīvē, stiprinot personas pozitīvos resursus, veicinot paškontroles prasmes. Tieši ar brīvības atņemšanu, kas noteikta nosacīti, tiks nodrošināta atbilstība starp valsts vārdā piemērojamo krimināltiesisko represiju un personu kopīgajām un individuālajām interesēm, tiks panākta vispārējās prevencijas mērķa sasniegšana, jo apsūdzētais tiks pakļauts ilgstošai soda piespiedu ietekmei un ar to saistītajiem ierobežojumiem, kādus paredz nosacītas notiesāšanas institūts.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 563.panta pirmās daļas 3.punktu, Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

nosprieda

atcelt Latgales rajona tiesas 2024.gada 7.marta spriedumu daļā par soda noteikšanu /pers. D/ par Krimināllikuma 221.panta trešajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanā, taisot šajā daļā jaunu spriedumu.

/pers. D/ par Krimināllikuma 221.panta trešajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanu sodīt ar brīvības atņemšanu uz 5 (pieciem) mēnešiem. Saskaņā ar Krimināllikuma 55.panta pirmo, otro un trešo daļu /pers. D/ noteikto sodu neizpildīt, ja 1 (viena) gada laikā neizdarīs jaunu noziedzīgu nodarījumu, nepārkāps sabiedrisko kārtību un izpildīs krimināsodu izpildi reglamentējošā likumā paredzētos un soda izpildes iestādes noteiktos pienākumus. /pers. D/ uzlikt par pienākumu 10 darba dienu laikā no sprieduma stāšanās spēkā pieteikties soda izciešanai Valsts probācijas dienesta teritoriālajā struktūrvienībā atbilstoši savai deklarētajai dzīvesvietai.

Pamatojoties uz Krimināllikuma 52.panta pirmās daļas 2.punktu, soda izciešanā ieskaitīt /pers. D/ aizturēšanas laiku no 2023.gada 22.jūnija pulksten 13.50 līdz 2023.gada 22.jūnijam pulksten 17.35 – 1 (viena) diena.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Pilns nolēmums pieejams 2024.gada 28.augustā.

Nolēmums var tikt pārsūdzēts vai noprotestēts 10 dienu laikā Augstākajā tiesā par kasācijas iemesliem, kas paredzēti Kriminālprocesa likuma 574. un 575.pantā, sūdzību vai protestu iesniedzot Latgales apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja D.Skudra
Tiesneši A.Zutis
I.Raciņš